

технічної допомоги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-p>.

12. Проблеми координації міжнародної технічної допомоги в Україні порівняно з польським досвідом. Звіт про дослідження. – Київ, 2001.

13. Проект модернізації державних фінансів. Заключний звіт. – Київ, 2012.

14. Указ Президента України Про міжнародну технічну допомогу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/596/99>

References

1. Eyben R. Relationships for Aid. – London, 2006.
2. JeS vydilyt' Ukraini 10 mln jevro dlja program rozvytku gromadjans'kogo suspil'stva [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ua.112.ua/ekonomika/yes-vidilyt-ukrayini-10-mln-jevro-dlja-program-rozvytku-gromadyanskogo-suspilstva-115234.html>
3. Zakon Ukrainy «Pro derzhavnyj bjudzhet Ukrainy na 2015 rik» [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80-19/page>
4. Informacijno-analitychni materialy do pytan' porjadku dennogo komitets'kyh sluhan' «Mehanizmy kontrolju dlja zabezpechennja prozorsti ta efektyvnosti vykorystannja mizhnarodnoi' dopomogy» 20 travnja 2015 r. – Kyi'v, 2015.
5. Informacija pro zaluchennja mizhnarodnoi' tehnicnoi' dopomogy u II pivrichchi 2014 roku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Informatsiino-dovidkoviMaterialiSchodoMtd>
6. Kazhmyrkevych P., Bekeshkina I. Pidtrymka gromadjans'kogo suspil'stva v Ukraini: rizni perspektivy [Elektronnyj resurs] / P. Kazhmyrkevych, I. Bekeshkina. – Kyi'v, 2012. – Rezhym dostupu: http://dif.org.ua/modules/pages/files/1342099990_1842.pdf
7. Kisters'kyj L. Mizhnarodna tehnicna dopomoga: shljahy pidvyshhennja efektyvnosti / L. Kisters'kyj, T. Lypova. – Kyi'v, 2010. – 240 s.
8. Krasnosil's'ka A. Jevropejs'ki mirky. Pokaznyky rozvytku gromadjans'kogo suspil'stva Ukrainy u jevropejs'komu konteksti / A. Krasnosil's'ka // Gromadjans'ke suspil'stvo. – 2012. – Vyp.1. – S.4–6.
9. Nations in Transit: Eurasia's Rupture with Democracy / [Habdanek-Kolaczowska Sylvana] // Freedom House. – 2014. [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: https://freedomhouse.org/sites/default/files/NIT2014%20booklet_WEBSITE.pdf
10. Perelik proektiv mizhnarodnoi' tehnicnoi' dopomogy, zarejestrovanyh v ustanovlenomu zakonodavstvom porjadku [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&title=PerelikProektivMizhnarodnoiTehnicnoiDopomogiZarejestrovanykhVUstanovlenomuZakonodavstvomPorjadku>
11. Postanova Kabinetu ministriv Ukrainy Pro stvorennja jedynoi' systemy zaluchennja, vykorystannja ta monitoryngu mizhnarodnoi' tehnicnoi' dopomogy [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/153-2002-p>.
12. Problemy koordynacii' mizhnarodnoi' tehnicnoi' dopomogy v Ukraini porivnjano z pol's'kyim dosvidom. Zvit pro doslidzhennja. – Kyi'v, 2001.
13. Proekt modernizacii' derzhavnyh finansiv. Zakljuchnyj zvit. – Kyi'v, 2012.
14. Ukaz Prezidenta Ukrainy Pro mizhnarodnu tehnicnu dopomogu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/596/99>

Medvid V. O., postgraduate student, Institute of Ukrainian History Ukrainian National Academy of Science (Ukraine, Kyiv), medvidvika@gmail.com

International technical assistance as one of the tools for supporting the development of democracy and civil society in Ukraine

The article deals with the concept of «international technical assistance» and its involvement in Ukraine, the main directions of international cooperation and the impact of the ITA on the socio-political processes. The list of main theoretical and methodological works of scientists on this subject is given. The focus is on identifying priority areas of the development assistance, identifying the largest donors of technical assistance to Ukraine. The statistical information provided by the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine regarding the activities

of international technical assistance projects was provided. An attempt was made to determine the impact of international technical assistance on the development of democratic and socio-political institutions in Ukraine during the period of independence. The implementation of international technical assistance projects is very important for supporting reforms and implementing programs of socio-economic, socio-political development of Ukraine. The main regulations governing the possibility of using the material, technical and financial support from donor countries and the main problems concerning legal regulation of this issue were characterized here. The following important aspects of attracting international technical assistance as political stability, the course of reforms, compliance with the course of European integration and the compliance of the legal and regulatory framework have been analyzed. The involvement of development assistance as an important complementary tool in promoting democracy and civil society development has been identified. The article comprehensively described the conceptual apparatus relating to the involvement of international aid, described the essence of the concept of technical assistance, the peculiarities of legal regulation, analyzes the activities of ITA and its impact on social and democratic reforms in Ukraine.

Keywords: international technical assistance, financial support, donor, beneficiary, recipient, civil society, democracy.

* * *

УДК 008(719)(075.8)

Мина Ж. В.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка» (Україна, Львів), Zhanna.Shijaniuk@gmail.com

ЗБЕРЕЖЕННЯ НАДБАНЬ ДЕРЖАВИ: ПAM'ЯТКИ АРХІТЕКТУРИ ДОБИ БАРОКО В УКРАЇНІ

Аналізується важливість популяризації пам'яток історії та культури доби бароко в Україні. Автор підкреслює, що розвиток культури був одним з чинників, які консолідували український народ у складних суспільно-політичних умовах того часу, сприяли формуванню української нації. Це і визначає мету дослідження. В методологічну основу дослідження покладено принципи науковості, системності та об'єктивності. Виклад матеріалу здійснено за тематично-хронологічним принципом.

Автор наголошує, що у другій половині XVII ст. – XVIII ст. у розвитку української культури відбулись помітні зрушення. Стиль бароко значною мірою відповідав ментальності українців. Підкреслено, що важливим є нинішнє збереження пам'яток культури, адже багато з них потребують відновлення та реставрації. Зроблено висновки про те, що покращити становище можуть продумані екскурсійно-туристичні маршрути, створення нових туристичних осередків та встановлення охоронних зон (зона охорони пам'ятки, зона ландшафту, зона регулювання забудови, заповідної території).

Ключові слова: архітектура, бароко, збереження, інтер'єр, культура, композиція, пам'ятки, палац, період, популяризація, осередок, реконструкція, стиль, століття, церква.

На території України знаходиться велика кількість об'єктів культурної спадщини: пам'ятки історії, архітектури, монументального мистецтва, археології, садово-паркового мистецтва та ландшафтів. Збереження, відновлення та відповідне використання культурної спадщини вимагає розуміння проблеми органами місцевої влади, громадськості та крім того потребує наукового підходу. Все це має позитивний вплив на міжнародний імідж. Також виховання майбутнього покоління, формування у них гордості за країну, патріотизму неможливе без збереження та ефективного використання надбань минулого. Нажаль, досить часто не розуміння проблем, що виникають в культурному житті призводить до непоправних втрат. Ряд проблем актуалізують наукові дослідження особливо щодо взаємозв'язку збереження надбань держави та регіонів з туристичною діяльністю. У квітні 2017 року Європейський парламент прийняв рішення відзначити 2018 рік як рік Культурної Спадщини в Європі. Він

офіційно розпочався 7 грудня в Мілані під гаслом «Наша спадщина: де минуле зустрічається з майбутнім». Метою Європейського року культурної спадщини є заохочення більшості людей до відкриття та взаємодії з культурною спадщиною Європи. Кабінет міністрів підтримав проект указу Президента України про оголошення 2018 року Роком охорони культурної спадщини. Це дозволить передбачити у державному бюджеті кошти на оновлення музеїв, заповідників, палаців, навіть пам'яток місцевого значення. Україна багата архітектурними пам'ятками, які були епіцентром історичних подій. Зокрема, це пам'ятки архітектури періоду бароко, які мають велику історичну цінність.

Проблемам становлення української національної культури в епоху бароко у контексті європейських художніх течій, його ідейній спрямованості присвячена праця О. К. Федорука [4]. Автор досліджує художні явища архітектури, образотворчого мистецтва, театральної культури, музики. Дослідник чітко вказує на їх зв'язок з народною творчістю.

Цікаві праці молодих дослідників із «свіжим поглядом», які намагаються привернути увагу до різноманіття культурних стилів України, зокрема, бароко. Так, Ян Томашук, намагається розібратись в етимології цього терміну, показати його особливості [3]. Г. Гаврилук, А. Михальчук розглядають стиль бароко як самоствердження української національної самобутності в європейському культурному просторі [1]. Праці В. Д. Холодок присвячені факторам актуалізації державного управління розвитком палацово-паркових комплексів [5]. О. Худолей у своїх працях наголошує на вирішенні актуальних питань збереження пам'яток історії та культури на регіональному рівні і в подальшому перспектив їх розвитку [6].

На сайті «Електронна бібліотека» міститься колекція досліджень, присвячених історії української культури. У матеріалах розділу «Історія України» розглядається становлення та розвиток культурологічної думки у контексті певних історичних реалій, а також подаються результати сучасного вивчення старовинних культурних об'єктів (елементи храмової архітектури, фортифікаційні споруди, залишки стародавніх міст тощо).

Не можна не згадати сайт «Наша парафія» та розділ «Українська церковна архітектура». Автори та учасники сайту намагаються зберегти традиційну українську церковну архітектуру, подолати невігластво пам'яткоохоронців.

Однак, у вітчизняній науковій літературі ще недостатньо досліджень саме з питань важливості збереження та популяризації пам'яток історії та культури доби бароко в Україні. Також потрібно працювати над методами впливу на туристичну привабливість України за допомогою застосування органами місцевого самоврядування інформаційно-реklamних засобів.

Автор ставить *мету* довести важливість популяризації пам'яток історії та культури доби бароко в Україні та підкреслити, що розвиток культури був одним з чинників, які консолідували український народ у складних суспільно-політичних умовах того часу, сприяли формуванню української нації.

Бароко як стиль найкраще розкриває мистецтво. Художню культуру України цього періоду прийнято поділяти на три періоди: ранній – друга половина

XVII ст. (поєднання ренесансних і барокових мотивів); зрілий – кінець XVII – перша половина XVIII ст.; пізній – друга половина XVIII ст. (поєднання бароко і рококо) [4, с. 14]. Ряд дослідників виводять «козацьке бароко» від спорудження на хуторі Б. Хмельницького Суботів церкви.

Культурними осередками «козацького бароко» були Київ, Чернігів, Ніжин, Полтава, Лубин, Стародуб, Харків, Батурин. До пам'яток бароко в архітектурі відносились родові маєтки Б. Хмельницького в Суботіві, Мазепи в Батурині, Скоропадського в Глухові, К. Розумовського в Козельці та Батурині, які були зруйновані.

Вражає Георгіївська церква у Седневі (Чернігівська область), розташована на піднесенні урочища Коронний Замок, в центрі стародавнього городища Сновськ [4, с. 15]. Вона та ще близько 100 унікальних пам'яток, що знаходяться під загрозою швидкої руйнації внесені до «Червоної книги пам'яток», яку започаткувало Українське товариство охорони пам'яток історії та культури. Слід зазначити, що зусиллями Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини ім. О. Гончара, (створеного Указом Президента України від 12 червня 1996 р.), ведеться програма по відтворенню 56 пам'яток X–XIX ст. практично в усіх регіонах України.

Серед трибаних храмів з яскраво вираженою вертикальністю і стриманим декором найвидатнішим є харківський двоповерховий Покровський собор (1689 р.). У конструктивній системі використано восьмикутники, що зменшуючись поставлені один на одній [2, с. 134–135].

У містах і селах України XVII ст. багато будували з дерева – від великих складних фортець та храмів до простих господарських будинків. Елементи дерев'яної палацової архітектури можна бачити в дерев'яних трапезних Києво-Печерської лаври та Межигірського монастиря під Києвом, якщо звернути увагу на їхні дахи з трьома-чотирма фронтонами та низькими прибудовами, а також в цікавій пам'ятці XVII ст. що збереглася до наших днів у Ясениці-Замковій в Галичині. Найбільш визначними спорудами, де найповніше і найяскравіше сконцентрувались творчі досягнення народних майстрів галицького дерев'яного будівництва, є церква св. Юра та Воздвиженська церква в Дрогобичі. Вони належать до кращих надбань дерев'яної архітектури.

На Придніпров'ї сформувався новий тип культової архітектури центрично-вертикальної композиції. Видатна дерев'яна споруда XVII ст. цього типу – це Успенська церква в Переяславі. Про церкву відомо з описів П. Аллепського.

Найбільшою дерев'яною будовою XVIII ст. – заввишки близько 65 метрів, що мала своєрідну просторову композицію з дев'ятьма банями, був Троїцький собор у місті Новомосковську. Спорудив його в 1773–1779 роках народний майстер Яким Погребняк з Нової Водолаги, який за переказами, перед тим як будувати церкву, зробив її модель з ситняку.

Вплив архітектури Києво-Печерської лаври особливо яскраво виявився в одній з найвидатніших пам'яток українського дерев'яного зодчества – церкві Покрови в Ромнах (1764 р.).

Винятково стильового виразу епохи бароко досягла мурована архітектура. Складними спорудами другої половини XVII ст. були храми, хрещаті у плані.

Вони виглядають центричними (як монументи), оскільки споруджувались на честь славетних подій (Благовіщенський собор у Ніжині, Катерининська церква у Чернігові) [2, с. 135–136; 4, с. 13].

Монументальніше розвинена хрещата п'ятибанна композиція дев'ятикамерної споруди Миколаївського собору в Ніжині (1668 р.). Вигляд собору вражає ступінчастого пірамідальністю і гранчастістю. Подібні за планом Троїцький собор Густинського монастиря (1674–1676), фундатором якого був гетьман Іван Самойлович та Преображенський собор в Ізюмі (1684). В останньому збереглися фрагменти фрескового розпису високого художнього рівня.

У період гетьманування І. Мазепи крім національних мотивів, простежуються і західноєвропейські. У мазепинську добу спорудження відбувалося і у цивільній ділянці: добудовано другий поверх Київської академії, будинок київської ратуші, мур навколо Києво-Печерської лаври з вежами і брамами. І. Мазепа власним коштом у 1687–1706 рр. збудував Миколаївську на Печерську, Троїцьку і Головну церкву Лаври, Братську на Подолі, Всіх Святих над Економічною брамою Лаври, Вознесенську в Переяславі. Крім того, гетьман розбудував п'ять інших споруд старокняжої доби, які втратили первісні стилістичні риси, та набули розкішних барокових форм. Так, розширено розміри і зміцнено Сафію Київську, примхливе завершення отримав Михайлівський Золотоверхий собор, розбудована головна соборна церква Успіння Богородиці Києво-Печерської лаври [2, с. 136–137].

У середині XVIII ст. у Києві було збудовано два палаци – Царський або Маріїнський (1755 р, архітектор П. Неєлов) і Кловський (1754–1758 рр., архітектор П. Неєлов і С. Ковнір).

Перлиною українського палацового будівництва називають палац Кочубея – колишнього міністра внутрішніх справ, голови державної ради царського уряду й одного з найбагатших людей того часу. Палац Кочубея був зведений наприкінці XVIII ст. у Диканьці за проектом італійського архітектора Джакомо Кваренгі. Напроти палацу, за проектом запрошеного з Петербурга архітектора, була споруджена Троїцька церква, що у незмінному вигляді дійшла до наших днів. Широкої популярності набула ця церква завдяки М. В. Гоголю і його повісті «Ніч перед різдвом».

Водночас із цивільним будівництвом продовжується культове будівництво. Коштом гетьмана Данила Апостола у його резиденції у Великих Сорочинцях збудована місцевими майстрами Преображенська церква. Дев'ятидільна церква спочатку мала дев'ять верхів, з–поміж них величиною виділялась центральна. Пізніше верхи над невеликими камерами були зняті. Преображенську церкву прикрашає іконостас шириною в 20 м. і висотою 17 м. Це найвідоміший бароковий іконостас в Україні. Він семиярусний і складається більш ніж зі ста ікон. Фасади церкви пишно оздоблені декоративними рельєфами.

До другої стилістичної групи пам'яток культового будівництва України належать споруди другої половини XVIII ст. Києва, а також міст, що підтримували з ним тісні стосунки. Їм властиві прямокутні чи напівкруглі форми бічних відгалужень хреста, розміщення бічних бань у п'ятибанних спорудах по діагоналі, як у

давньоруських храмах, і введення в композицію фасадів ордерної системи. Найкращими такими пам'ятками є: Андріївська церква в Києві (1747–1753), Собор Різдва Богородиці в Козельці (1752–1764), церква Антонія і Феодосія в Василькові (1756–1758), Покровський собор в Охтирці (1753–1762) і церква у селищі Вороніж на Чернігівщині (1781).

Яскравими бароковими зразками архітектури є пам'ятки кам'яного будівництва українських земель на захід від Дніпра, що входили до Речі Посполитої. Після другого поділу Польщі 1673 р. Правобережжя, Волинь і Поділля відійшли до Російської імперії, а Галичина з 1772 р. перебувала у складі Австрії [2, с. 140–142].

Архітектура Галичини і Поділля дещо відмінна від споруд Волині. Пояснюється це тим, що у XVIII ст. на Поділлі і Галичині монументальні споруди ставили з місцевого каменю, кам'яними були і їхні основні деталі, в той час як на Волині будували переважно з цегли і всі деталі робили в штукатурці.

Один з кращих в Україні адміністративних будинків – ратушу в Бучачі було споруджено близько 1750 року. Над її створенням працювали архітектор Бернгард Меретин та скульптор Йоганн Пінзель. Фасади ратуші оформлені корінським орденем і великою кількістю скульптур (спочатку їх налічувалось 30, збереглося 9). Ратуша вражає зібраністю, витонченістю пропорцій і закінченістю деталей.

Архітектурний стиль бароко знайшов різний вияв у чотирьох шедеврах Галичини: церкві св. Юра та Домініканському костелі у Львові, Домініканському костелі у Тернополі й Успенському соборі Почаївської лаври.

Одним з найяскравіших періодів розвитку української скульптури, який засвідчує її європейський художній рівень, вважається рококо (30–70-ті роки XVIII ст.). Якщо у скульптурі перехід від бароко до рококо чітко визначався, то в архітектурі переважали форми бароко. Декоративні прийоми рококо яскраво виявились лише в уніатських костелах Галичини.

Змінилось співвідношення між архітектурою і скульптурою. Скульптура стала невід'ємним елементом архітектурного середовища, його доповненням. Рококова скульптура характеризується видовженими пропорціями, динамікою, грандіозністю.

Етап пізнього рококо (60–ті – 70-ті роки XVIII ст.) уособлюють троє митців: Себастьян Фесінгер, Антон Осинський та Йоганн Пінзель.

Геніальним скульптором був Йоганн Пінзель – одна з найзагадковіших і найменш вивчених фігур в історії галицького мистецтва, оскільки про нього не залишилось жодних бібліографічних відомостей [2, с. 151].

Мистецтвознавці стверджують, що після XVIII ст. не було іншого періоду з такою кількістю декоративної різьби, статурної кам'яної та дерев'яної пластики, архітектурної екстер'єрної ліпнини.

Таким чином, у другій половині XVII ст. – XVIII ст. у розвитку української культури відбулись помітні зрушення. Українські митці створили значний доробок у різних сферах культури, характерними рисами якого стали урізноманітнення форм культурного життя та методів і засобів художнього самовиразу; підвищення рівня освіти; перехід до нового етапу розвитку зі світською і демократичною домінантою; помітний

вплив європейських культурних процесів та тенденцій. Стиль бароко значною мірою відповідав ментальності українців. Українська культура того часу істотно вплинула на всебічний розвиток інших слов'янських народів. Важливим є на сьогодні збереження пам'яток культури, адже багато з них потребують відновлення та реставрації. Брак фінансування призводить до руйнівних наслідків. Інколи по тій же ж причині припиняються реставраційні роботи пам'яток архітектури і містобудування та проведення охоронних археологічних досліджень. В умовах комерціалізації останнім часом проходить забудова в історичних центрах міст. В Одесі, Кам'янці–Подільському, Жовкві, Чернівцях розроблені й застосовуються спеціальні правила забудови й реставрації історичних та заповідних районів. Тільки встановлення так званих охоронних зон (зона охорони пам'ятки, зона ландшафту, зона регулювання забудови, заповідної території) можуть покращити ситуацію. Щодо фінансування то безумовно покращити становище можуть продумані екскурсійно–туристичні маршрути та створення нових туристичних осередків.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк Г. Стиль бароко – самоствердження української національної самобутності в європейському культурному просторі / Галина Гаврилюк, Андрій Михальчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/34_HAV1.pdf
2. Мина Ж. В. Українська культура періоду бароко (друга половина XVII–XVIII ст.) / Ж. В. Мина // Історія української культури. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 118–157.
3. Томашук Я. Знайомтесь, українське бароко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uamodna.com/articles/znayomtesya-baroko-po-ukrayinsjky/>
4. Федорук О. К. Українське бароко та європейський контекст / О. К. Федорук. – Київ: Наукова думка, 1991. – 274 с.
5. Холодок В. Фактори актуалізації державного управління розвитком палацово–паркових комплексів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-2/doc/1/05.pdf
6. Худолеї О. С. Актуальні проблеми пам'яток охоронної справи в Україні на сучасному етапі / О. С. Худолеї // Гілея. – 2011. – Вип. 45. – С. 163–167.

References

1. Havryliuk H. Styl baroko – samostverdzhennia ukrainskoi natsionalnoi samobutnosti v yevropeiskomu kulturnomu prostori / Halyna Havryliuk, Andrii Mykhalchuk [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://ukrconf.fl.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/12/34_HAV1.pdf
2. Myna Zh. V. Ukrainska kultura periodu baroko (druga polovyna XVII–XVIII st.) / Zh. V. Myna // Istorii ukrainskoi kultury. – Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2012. – S. 118–157.
3. Tomashuk Ya. Znaiomtes, ukrainske baroko [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://uamodna.com/articles/znayomtesya-baroko-pukrayinsjky/>
4. Fedoruk O. K. Ukrainske baroko ta yevropeyskiy kontekst / O. K. Fedoruk. – Kyiv: Naukova dumka, 1991. – 274 s.
5. Kholodok V. Faktory aktualizatsii derzhavnoho upravlinnia rozvytkom palatsovo–parkovykh kompleksiv [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-2/doc/1/05.pdf
6. Khudolei O. S. Aktualni problemy pamiatkookhoronnoi spravy v Ukraini na suchasnomu etapi / O. S. Khudolei // Hileia. – 2011. – Vyp. 45. – S. 163–167.

Myra Zh. V., Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Social Communication and Information Science Department, Lviv

Polytechnic National University (Ukraine, Lviv), Zhanna.Shijaniuk@gmail.com

Preservation of state gaining's: architectural monuments of baroque in Ukraine

The article analyzes the importance of popularizing baroque historical and cultural monuments in Ukraine. The author emphasizes that the development of culture was one of the factors that consolidated the Ukrainian people in the difficult social and political conditions of that time, contributed to the formation of the Ukrainian nation. This determines the purpose of the study. The methodological basis of the research is based on the scientific, systematic and objective principles. During writing, general scientific methods such as analysis, synthesis, comparability, systematization, generalization were used. The presentation of the material was carried out according to the thematic chronological principle.

The author stresses that in the second half of the XVII–XVIII centuries significant progress was made in the development of Ukrainian culture. The Baroque style was largely in line with the mentality of Ukrainians, as it organically combined the sensation of the bright multicolored world with poetic philosophical sentimentality. The preservation of cultural monuments today is very important, as many of them need reconstruction and restoration. Thousands of sightseeing tours, the creation of new tourist centers and the establishment of security zones (sightseeing area, landscape zone, development zone, protected area) can improve this situation.

Keywords: architecture, baroque, conservation, interior, culture, composition, monuments, palace, period, popularization, cell, reconstruction, style, century, church.

* * *

УДК 75.045

Михалевиц В. В.,
кандидат культурології, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Інститут мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка (Україна, Київ), v.mykhalevych@kubg.edu.ua

Братусь І. В.,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Інститут мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка (Україна, Київ), kulturolog@gmail.com

Розвиток друкарства у Європі

Аналізуються основні фактори розвитку друку. Досліджено зв'язок між різними історичними та культурними традиціями.

Ключові слова: книжкова друкарня, книга, культура, релігія, освіта.

Передумовою розвитку книги був розвиток писемності. Цей розвиток відбувався від предметів, що символізують поняття, вузликів, мушлів та ін. Потім виникає малюнкове письмо (піктографія, ідеографія, ієрогліфи), що символізує не тільки предмет, а й дію і деякі абстрактні поняття. Треба зазначити, що зародження ідеографічного письма відбувається паралельно з виникненням рабовласницьких форм правління (Давній Єгипет, Межиріччя, Стародавня Греція та Китай (4–1 тис років до н.е.)).

XV ст. до н.е. зародження фонетичної системи письма у Фінікії, коли буква передає певний звук, та розповсюдився її через Давню Грецію у Західну Європу XI–VII ст. до н.е. Такий спосіб передачі інформації дозволяє передавати більш складні абстрактні поняття і недарма розвивається наука, поезія, філософія, мистецтво та зароджується демократичний лад.

Перед тим як проводити культурно–історичний аналіз розвитку європейської книги потрібно зрозуміти де саме відбувалося зародження писемності.